

Alemdar Çeşmesi üzerinde şair Maraşlı Mehmed Mazhar Fevzi tarafından yazılan uzun bir Osmanlı kitâbesi bulunmaktadır. Bu kitâbe ile diğer Osmanlı kitâbeleri Petar Mijatev (1954 ve 1962) ve A. Zajackowski (1963) tarafından yayımlanmıştır. Eskiden Gagauz ve müslümanların birlikte yaşadığı bir köy olan Kavarna'da XVI. yüzyıla ait bir Osmanlı hamamı restore edilip kültür eseri olarak korunmaktadır. Sahil şeridinde yer alan Şabla köyünde ise 1856-1857 yılına ait, üzerinde I. Abdülmecid'in tuğrasını taşıyan bir Osmanlı feneri vardır. Balçık şiiir ve biyografi eserlerinin yanı sıra, III. Mustafa'nın saltanatının (1757-1774) son altı yılında meydana gelen olayları anlattığı *Zübdetü'l-vâkıât* adlı bir eser yazmış olan XVIII. yüzyıl Osmanlı âlim ve şairi Hüseyin Râmiz Efendi'nin de memleketidir.

BİBLİYOGRAFYA :

F. Kanitz, *Donau-Bulgarien und der Balkan*, Leipzig 1879, III, 224-225; K. Kretschmer, *Die italienischen Portulane des Mittelalters*, Berlin 1909; O. Tafrali, *La cité pontique de Dionysopolis, Kali-Acra, Cavarna, Téké et Ecréné*, Paris 1927; P. Mijatev, "Pametniits na Osmanski Epigrafiya", *Dobrudzanske Ekspeditsia pri B.A.N.*, Sofia 1954, s. 243-263; a.mlf., "Epigrafski proučavanya na pametniits s arapsko pismo v Bălgariya", *Arheologija*, IV (1962), s. 70; A. Delatte, *Les portulans grecs II: Compléments*, Bruxelles 1958, s. 47; P. Koledarov v.dğr., *Balçık i negovata okolnost*, Sofia 1966; A. Kuzev - V. Gjuzelev, *Bălgarski srednovekovni gradove i kreposti*, Varna 1981, s. 278-285; *Rumănski pătospis ot XIX vek za bălgarskite zemi*, Sofia 1982, s. 37-38; Str. Dimitrov v.dğr., *Istoriya na Dobrudža*, Sofia 1988, III, 186-189; K. Škorpil, "Balçık", *Izvestiya na Varnenskoto Arheologičesko Družestvo*, V, Varna 1911, s. 47-62; A. Zajackowski, "Materiali do epigrafiği osmańsko-tureckiej z Bulgarii", *RO*, XXVI (1963), s. 16-31; R. Stoykov, "Selišta i demografski oblik na Severoistočna Bălgariya i Južna Dobrudža prez vtorata polovina na XVI v.", *Izvestiya Varnenskoto Arheologičesko Družestvo*, XV (1964), s. 111; A. Kuzev, "Zwei Notizen zur historischen Geographie der Dobrudža", *St.B*, sy. 10 (1975), s. 119-136.

MACHIEL KIEL

BANDIRMALIZÂDE AHMED MÜNİB EFENDİ (1858-1918)

Mecmûa-i Tekâyâ adlı eseriyle tanınan
Celvetî-Hâşimî şeyhi.

Üsküdar'da Bandırmalizâde Tekkesi'nde doğdu. Celvetiyye'nin Hâşimiyye kolunun pîri Hâşim Baba'nın torunudur. Babası adı geçen tekkenin şeyhi Küçük Mehmed Galib Efendi, annesi Emine Hanım'dır. Ahmed Münib ilk eğitimine babasının

yanında başladı, daha sonra Üsküdar'da Fıstıklı Mektebi'nde Şeyhülhattâtın Hoca Sabri Efendi'den ders aldı. Üsküdar Paşakapısı Rüşdiyesi ve Toptaşı Askerî Rüşdiyesi'nden mezun oldu. Bu yıllarda amcası Şeyh Mehmed Fahreddin Efendi'ye intisap etti, onun ölümünün ardından 1898'de babasından icâzet aldı. Evkâf-ı Hümâyün Nezâreti'nde memur olarak çalışmaya başladı. Cihât İdaresi kâtipliğinden 1909'da emekliye ayrıldı. Ardından Bandırmalizâde Tekkesi postuna oturdu. Üsküdar'da vefat eden Bandırmalizâde'nin kabrinin tekkeden Çiçekçi Camii'nin avlusuna nakledilen mezarlar arasında bulunduğu tahmin edilmektedir. Celvetî-Bektaşî şeyhi şair Yusuf Fâhir (Ataer) Baba (ö. 1967) Ahmed Münib Efendi'nin oğludur.

Eserleri. 1. *Mir'âtü't-turuk* (İstanbul 1306). Kuruluş tarihine göre Kâdiriyye ve Rifâiyye'den başlayarak Hâşimiyye'ye kadar yirmi dokuz tarikatın pîri hakkında kısa bilgiler içermektedir. 2. *Mecmûa-i Tekâyâ* (İstanbul 1307). Tekke mecmuası alanında yazılan eserler arasında önemli bir yere sahiptir. Mecmuada İstanbul'da mevcut tekkeler âyin günlerine göre tasnif edilmiş, her tekkenin adı, semti, ait olduğu tarikat, o zamanki şeyhi zikredilmiş, son durumu ve varsa diğer adı belirtilmiştir. Eserin mülâhazalar kısmında son dönem tekkeleri ve tarikatları hakkında önemli bilgiler vardır. Kitapta âyini cuma günü olan tekke sayısı altmış beş, cumartesi yirmi beş, pazar kırk bir, pazar-tesi otuz, salı otuz dokuz, çarşamba otuz sekiz ve perşembe seksen üç olarak verilmektedir. Ayrıca eserde belirtildiği üzere 305 tekke tanıtılıp dökümü yapılmıştır. Buna göre eserin yayımlandığı tarihte İstanbul'da Bayramî dört, Bedevî sekiz, Celvetî yirmi iki, Cerrâhî on dört, Gülşenî üç,

Halvetî on üç, Kâdirî elli yedi, Mevlevî beş, Nakşî altmış beş, Rifâî otuz beş, Sa'dî yirmi üç, Sinânî üç, Sünbülî yirmi üç, Şa'bânî yirmi beş, Şâzelî üç, Uşşâkî dört olmak üzere toplam 305 değil 307 tekke bulunmaktadır. 3. *Hukûk-ı Veled* (İstanbul 1318). Eserde çocuklarla ilgili âyet ve hadisler, çocuk doğduğunda yapılacak işler, akıka, emzirme, çocuğa güzel isim konulması, sünnet ettirme, evlendirme, çocuğa güzel terbiye verme, tahsil yaptırma gibi konular ele alınmıştır. 4. *Ta'rîfû'l-Hitân* (İstanbul 1318). Bu eserde de sünnet olmanın Kur'an ve hadislerdeki dayanakları, İslâm âlimlerinin bu konudaki görüşleri, sünnet olmanın yaşı, peygamberlerin sünnetli doğması gibi konulara değinilmektedir. 5. *Risâle-i Akika* (İstanbul 1319). Bandırmalizâde'nin kaynaklarda ayrıca *Mecmau'l-beyân*, *Kavâidü'l-Kur'ân*, *Tercüme-i İhlâs-ı Şerîf*, *Gençlere Eimme-i İsnâ Aşere*, *Menkıbe-i Evliyâ-i İstanbul*, *Yâdigâr-ı Tuhfetü'l-Furkân*, *Yâdigâr-ı Cihân Meslekü'l-ihvân*, *Hadikatü'l-esâmî*, *Hasâisü İhlâs-ı Şerîf*, *Menâbiu'l-hikem fi vasfı Nebiyyi ekrem* adlı eserlerinin bulunduğu kaydedilmektedir.

BİBLİYOGRAFYA :

Sadık Albayrak, *Son Devir Osmanlı Uleması*, İstanbul 1996, V, 93; M. Nermi Haskan, *Yüzyıllar Boyunca Üsküdar*, İstanbul 2003, I, 124; Ramazan Muslu, *Osmanlı Toplumunda Tasavvuf (18. Yüzyıl)*, İstanbul 2004, s. 469; Selami Şimşek, "Son Dönem Celvetî Şeyhlerinden Bandırmalizâde Ahmed Münib Efendi'nin Hayatı, Eserleri ve Mecmûa-yı Tekâyâ'sı", *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, sy. 21, Konya 2007, s. 135-172; Mehmet Ünal, "Celvetî Tarikatında Çocuk Hukuku ile İlgili Bir Risâle: Hukûk-ı Veled", *Tarih Okulu*, VII/19 (2014), s. 423-442; "Bandırmalı Tekkesi ve Câmii", *İst.A*, IV, 2102; M. Baha Tanman - Hasan Kâmil Yılmaz, "Bandırmalizâde Tekkesi", *DİA*, V, 54-55.

MEHMET ÜNAL

Bandırmalizâde
Ahmed
Münib
Efendi'nin
Mir'âtü't-turuk adlı
eserinin
unvan
sayfasıyla
ilk sayfası
(İstanbul 1306)